

Budgetunderlag för åren 2024–2026

Stiftelsen Svenska Filminstitutet överlämnar härmed budgetunderlag med förslag till finansiering av verksamheten för åren 2024–2026.

Utgångspunkten för beräkningarna är regleringsbrev för år 2023 och Filminstitutets tilldelade anslag för utgiftsområde 17 (Kultur, medier, trossamfund och fritid), anslag 10:1, ap.1 Statsbidrag till film och ap.2 Övriga filmkulturella verksamheter.

Filminstitutets nuvarande anslag, 2023:

Verksamhetsanslag	119,4 miljoner kronor
Stödanslag	429,8 miljoner kronor

Hemställan

Med stöd av vad som framförs i budgetunderlaget hemställer Stiftelsen Svenska Filminstitutet om

- att regeringen godkänner den föreslagna nivåhöjningen på 226,1 miljoner kronor för åren 2024–2026 utöver nuvarande anslag

Filminstitutets äskade anslag	2024	2025	2026
Verksamhetsanslag	123,2	134,9	134,9
Stödanslag	535,1	472,8	472,8
Totalt	658,3	607,7	607,7

Sammanlagt äskar Filminstitutet i totalanslag 1 873,7 miljoner kronor för treårsperioden.

Äskanden för perioden, mkr

Stödanslag	2024	2025	2026
Biografbranschens ökade behov	62,3		
Övriga ökade stödbehov	43,0	43,0	43,0
Summa Stödanslag	105,3	43,0	43,0
Verksamhetsanslag			
Ökat verksamhetsanslag	2,6	14,3	14,3
Återförda medel, statistik	1,2	1,2	1,2
Summa Verksamhetsanslag	3,8	15,5	15,5
Totalt	109,1	58,5	58,5

Behov av mer långsiktig finansiering för ökat oberoende

De filmpolitiska insatserna i Sverige har sedan 1963 i huvudsak finansierats genom avtal mellan staten och företrädare för olika berörda branscher, där biografmarknaden stod för det största bidraget, näst efter staten. Ordningen förändrades när den nya, helstatliga filmpolitiken infördes den 1 januari 2017.

Enligt Statskontorets genomlysning¹ bidrog reformen, som bland annat innebar en ny, partsoberoende styrelsesammansättning, till förbättrade möjligheter för Filminstitutet att verka mer strategiskt och den nya anslagsfinansieringen till ”något mer stabila och förutsägbara förutsättningar jämfört med under filmavtalets tid”. Filminstitutets ettåriga anslagsperioder utgör emellertid en ordning som försvårar långsiktig planering, och därmed hushållande med statens resurser. De korta anslagsperioderna utgör även en sårbarhet vad gäller verksamhetens oberoende. En lång rad regeringar har understrukt vikten av oberoende – såväl i målformuleringar om att värna konstnärlig frihet och yttrandefrihet som genom att slå vakt om Filminstitutets stiftelseform.

Den årliga prövningen av tilldelning av medel till Filminstitutet utgör i sammanhanget en motsägelse, då den ger regering och riksdag en möjlighet att minska tilldelningen med kort varsel. Ett verktyg som nyttjats i närtid av regeringar i andra europeiska medlemsstater, med inskränkningar av grundlagsskyddade fri- och rättigheter som följd.

Omfattande förändringar med kort varsel skadar även förutsägbarheten och därmed de affärsmässiga förutsättningarna för de aktörer i näringar som är beroende av Filminstitutets stöd.

För att Filminstitutet ska ha förutsättningar att utveckla en effektiv och oberoende verksamhet med relevans och nytta för den svenska filmens aktörer krävs en långsiktig, stabil finansiering, på armlängds avstånd.

Filminstitutet föreslår att frågan om längre anslagsperioder övervägs utifrån ett oberoendeperspektiv.

Långsiktig lösning för bevarande och digitalisering av filmarvet

Filmpolitiken ska bidra till ett levande kulturarv som är angeläget och bevaras för kommande generationer. Det innebär för Filminstitutet att bevara och tillvarata filmer och material av kulturhistoriskt intresse och i ökad utsträckning göra dem tillgängliga, bland annat genom digitalisering. Operationaliseringen av detta filmpolitiska mål innebär förvaring av material i klimatkontrollerade magasin, maskinunderhåll och filmtekniska arbeten för tillgängliggörande i utställningar, på biografier eller digitala plattformar. Det ställer höga krav på lokaler och kompetensförsörjning.

¹ Från Filmavtal till statlig filmpolitik. En analys av verksamheten vid Svenska Filminstitutet. Statskontoret 2019:9

I dag förvarar Filminstitutet kulturarvsföremål, framför allt analog film, i tre olika fastigheter i tre olika kommuner: Filmhuset på Gärdet i Stockholm,² Rotebro i Sollentuna och Grängesberg i Ludvika. Varje fastighet har olika begränsningar utifrån ett bevarandeperspektiv. För att utföra filmarvsuppdraget krävs tre olika typer av lokaler: en för publik visning eller utställning (i dag i Filmhuset), en för hantering och digitalisering (i dag i Filmhuset och Rotebro) och en för förvaring (i dag i alla tre fastigheterna).

Filmhuset konstruerades 1971 för att inkorporera alla delar av filmens värld – från inspelning till visning och arkivering. I byggnadens källarplan byggdes norra Europa första filmfrys för långtidsförvaring av film. Magasinet placerades under jord troligen delvis av säkerhetsskäl. Drygt 50 år senare är vattenskadorna ett större hot mot föremål som förvaras under jord än kärnvapen. Magasinen i Filmhuset är hotade av vatten både från gatuplanet och av de sprinklersystem som finns i de ovanliggande våningsplanen. Att flytta förvaringen högre upp i byggnaden är ett dyrt och kontraproduktivt alternativ då övriga våningsplan innehåller specialanpassade lokaler för andra ändamål, till exempel biografvisning. Filmhuset är en ändamålsenlig byggnad för tillgängliggörande men inte för förvaring av filmarvet.

I Grängesberg förvarar Filminstitutet den analoga film som föreligger på brandfarlig nitratbas. Denna typ av film var standard till cirka 1950 och det finns därmed en stor mängd i magasinen. Placeringen av byggnaden är av säkerhetsskäl i ett område utan boende men är å andra sidan problematisk utifrån ett logistiskt perspektiv då den inte ligger nära centrala väg- eller tågförbindelser som möjliggör klimatsmarta transporter till Filminstitutets övriga verksamhet cirka 23 mil bort. Marken byggnaden står på har därutöver visat sig instabil och slukhål finns i dess närhet. Det finns även tillväxtproblem i magasinen och konstruktionstekniska utmaningar kopplade till de höga krav som finns för förvaring av nitratfilm.

Filminstitutets största anläggning för förvaring och hantering av analog film finns i Rotebro, drygt två mil norr om Stockholm. Här har klimatanläggningar byggts och filmteknisk utrustning installerats sedan 1970-talet och det senaste magasinet togs i drift så sent som 2019. Fastigheten ligger i ett bostadsområde och detaljplanen för området tillåter inte nybyggnation över fyra meter. Förvaring av större mängder nitratfilm är dessutom utesluten av säkerhetsskäl. Det är således omöjligt att evakuera de filmer som finns i Filmhuset och Grängesberg till nya magasin i Rotebro.

Hantering av analog film förutsätter specialutrustning och kompetens kopplat till dessa. I Filminstitutets verksamhet återfinns förutom film även arkiv med pappers- och fotomaterial, museisamling och olika digitala arkiv som alla har sina särskilda krav. Utrustningen som krävs i arbetet är ofta skrymmande och med särskilda krav på ventilation, klimat och säkerhet. Kompetensmässigt är Filminstitutet beroende av medarbetare som oftast fått sin utbildning utomlands och det är en utmaning att attrahera och behålla dessa. Detta innebär för verksamhetens vidräkning att den måste placeras där dessa specialister vill leva och verka.

² Filminstitutet äger byggnaden Filmhuset och innehar tomträtt för marken.

I rapporten Svenska Filminstitutets filmarkiv som centrum för bevarande av analog film³ som togs fram på uppdrag av regeringen 2018 visade Filminstitutet att samtliga större offentliga arkiv i Sverige förvarar film på sätt som inte är hållbara för dess långsiktiga bevarande. Dessutom saknar de flesta arkiv kompetens och utrustning för professionell digitalisering av filmen.

Under 2023 avser Filminstitutet att upphandla extern expertis för att utarbeta en plan för de långsiktiga lokalförsörjningsbehoven med scenarier och ekonomiska konsekvenser. Det är Filminstitutets ambition att involvera andra offentligt finansierade organisationer med filmarkiv i arbetet, för att så effektivt som möjligt säkra bevarandet av det svenska filmarvet.

Filminstitutet avser att i budgetunderlaget för 2025–2027 återkomma med en detaljerad beskrivning av de ekonomiska konsekvenserna samt förslag på finansiering av dessa för filmarvets bevarande nödvändiga insatser.

Stora utmaningar för biografbranschen

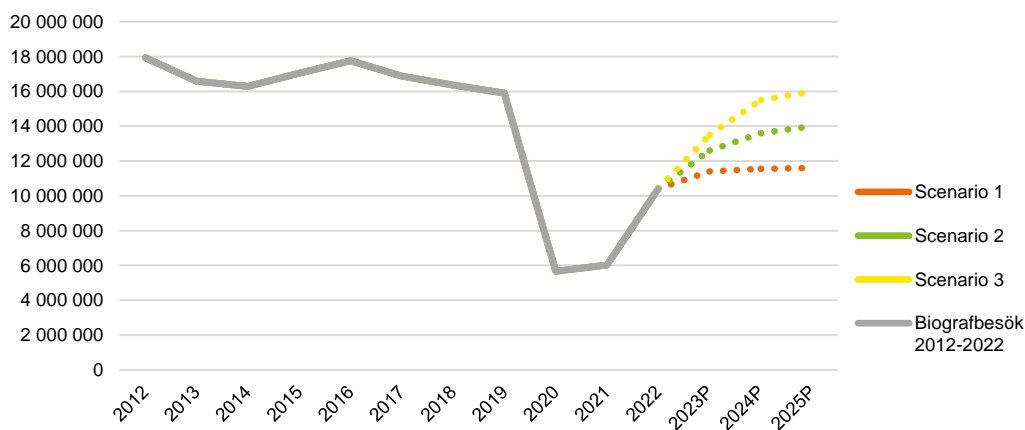
När biograferna har kunnat bedriva sin verksamhet igen efter pandemin märks ett förändrat publikbeteende. Publikrestriktioner för biograferna upphävdes den 9 februari 2022. Trots att merparten av året var restriktionsfritt nådde inte antalet biografbesök upp till nivåerna före pandemin. Totalt uppgick biografbesöken år 2022 till 10,4 miljoner, vilket var en ökning med omkring 80 procent jämfört med 2020/2021, men 35 procent lägre jämfört med 2019.

Filminstitutet har inom ramen för uppdraget omvärldsanalys tagit fram tre scenarier för biografmarknadens utveckling de kommande tre åren baserat på olika antaganden om framtida konsumentbeteenden och marknadsdynamik.⁴ Scenarierna är framtagna för att illustrera möjliga förlopp. Nya digitala tjänster för rörlig bild lockar stor publik. Sammantaget stod digitala tjänster för mer än hälften av den totala filmkonsumtionen i Sverige redan år 2019. De digitala tjänsternas publiktillväxt har sammanfallit med en svagt nedåtgående trend i antalet biografbesök 2012–2019. Därtill orsakade pandemin år 2020 den ur historiskt perspektiv största nedgången i antal biografbesök sedan mätningarna började 1963. Scenarierna utgår från premisserna 1) ingen återhämtning efter 2022, 2) fortsatt återhämtning men nya publikbeteenden består och 3) en återgång till de nivåer som gällde före pandemin. Samtliga tre scenarier innebär fortsatt tapp i intäkter för biograferna under 2023 och enbart ett av scenarierna innebär en full återhämtning till år 2025 till samma nivåer som före pandemin. Det scenario som spår störst återhämtning (scenario 3), förutsätter att marknadens aktörer satsar kraftfullt på biografen och att det går att påverka publikens förändrade vanor.

³ svenska-filminstitutets-filmarkiv-som-centrum-for-bevarande-av-analog-film.pdf

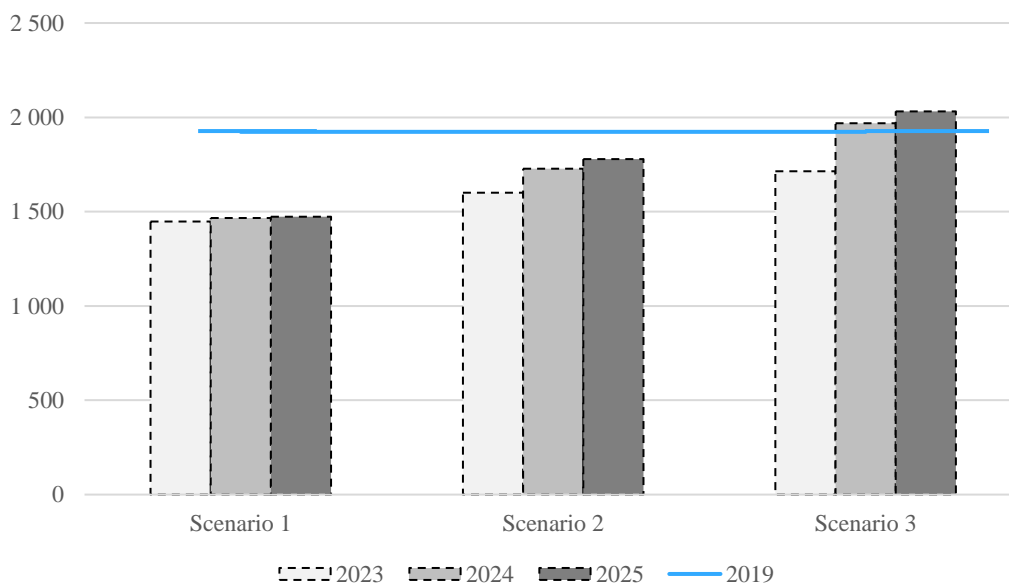
⁴ Scenarier biograf 20230222.pdf

Scenarier för biografbesök i Sverige 2023–2025⁵

Genomsnittlig årlig minskning i svenska biografers biljettförsäljning 2023–2025 jämfört med 2019: 461 miljoner kronor (scenario 1), 221 miljoner kronor (scenario 2) samt 18 miljoner kronor (scenario 3).

Total biobiljettförsäljning respektive scenario 2023–2025, miljoner kronor

I tillägg till de minskade biljettintäkterna kommer biograferna inom den närmaste femårsperioden behöva investera i utrustning för att kunna fortsätta visa film i hela landet.

⁵ P=prognos

Biograferna digitaliserades i början av 2010-talet och nu behöver många projektorer och annan teknik bytas till moderna, mer energisnåla lösningar, som bidrar till minskade löpande kostnader och ekologisk hållbarhet. Enligt Filminstitutets beräkningar har 250 biosalonger behov av att successivt byta ut första generationens digitala projektorer över en femårsperiod.

Kostnadsberäkning upprustning av biografer

Antal stödberättigade salonger	406
Stöd till projektorer 2019–2022	50
Antal salonger med gamla projektorer	356
Andel projektorer som behöver bytas	50%
Antal salonger med behov av upprustning inom ca 5 år	178
Genomsnittligt stödbelopp per projektor	350 000 kr
Behov av stöd till projektorer under 5 år	62,3 mkr

För att finansiera teknik i biograferna och bibehålla en levande biografkultur i hela landet äskar Filminstitutet en engångssumma på 62,3 mkr att fördela över fem år.

Ökade stödbehov, produktion, distribution och visning

Kostnaderna för att producera film har ökat samtidigt som producenterna får allt svårare att hitta finansiärer. Inflationen bidrar, men fler orsaker finns. Förändrade affärsmodeller och minskade intäktsmöjligheter för produktionsbolag ger minskad möjlighet till kontinuitet och överlevnad. Filminstitutet bedömer att det framöver blir nödvändigt att gå in med en högre andel av finansieringen i vissa produktioner av flera skäl.

Genom ökat stöd ges produktionsbolaget möjlighet att attrahera andra finansiärer i ett tidigt skede vilket ökar sannolikheten att produktionen når full finansiering. Ökat stöd kan även ge produktionsbolaget en större tyngd i förhandlingar kring upphovsrätten till filmen. Rättighetsfrågan har blivit alltmer central i och med strömningsaktörernas växande dominans. Högre stödnivåer skulle också bidra till att säkerställa kontinuitet i branschen.

Den tidigare finansieringsmodellen för produktion av svensk film är inte längre självklar och med en tendens till minskat intresse för samproduktion från finansiärer, som i stället köper visningsrätt när filmen är klar, uppstår även här behov av större stöd från Filminstitutet i vissa projekt.

Filmbranschen är i en omställningsfas, inte bara vad gäller affärsmodeller utan även vad gäller frågor om ekologisk hållbarhet. Med hjälp av stöd från Filminstitutet finns

möjlighet att främja den nödvändiga omställningen av den svenska filmbranschen. Ett stort antal europeiska institutioner ställer redan idag hållbarhetskrav för att bevilja stöd till filmprojekt, vilket innebär extra kostnader för ett filmprojekt. Ett stöd från Filminstitutet skulle möjliggöra för filmbranschens aktörer att både bli mer konkurrenskraftiga och att initiera ett systematiskt hållbarhetsarbete.

Givet det identifierade behovet av högre stödnivåer leder en oförändrad nivå på den totala stödbudgeten enligt Filminstitutets bedömning till färre titlar med produktionsstöd per år. I förlängningen riskerar en dylik utveckling att bidra till minskad bredd och mångfald i det svenska filmutbudet och därmed en försvagad uppfyllnad av de filmpolitiska målen om att utveckling och produktion av värdefull svensk film sker kontinuerligt och i olika delar av landet respektive att allt fler ser värdefull film som sprids och visas i olika visningsformer i hela landet.

En stark statlig offentlig finansiering för att säkerställa produktion, återväxt och kontinuitet av svensk film är utifrån de förändrade förutsättningarna mycket angelägen.

Även inflationen påverkar alla organisationer som arbetar inom distribution och visning. Marknadsföringskostnaderna har ökat, liksom hyror och personalkostnader. Lansering av svensk film i konkurrens med stora internationella storsäljande filmer är dessutom mer riskfyllt i dag än tidigare och högre stödnivåer krävs för att hjälpa den svenska filmen, som konkurrerar om publikens uppmärksamhet med stora internationella bolag.

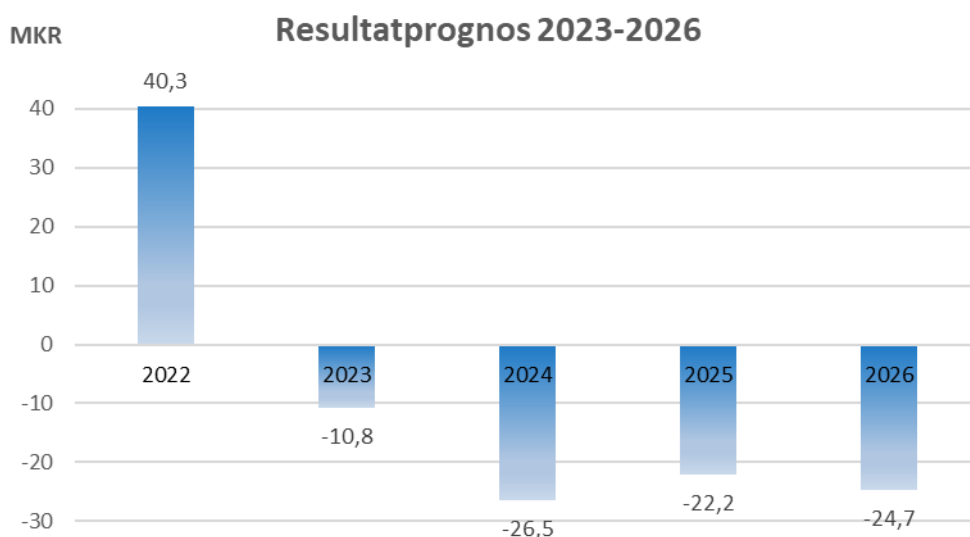
För att undvika urholkning av nuvarande stödnivåer äskar Filminstitutet om en höjning av ordinarie stödanslag med 43 mkr från och med år 2024, vilket motsvarar en tioprocentig höjning.

Kostnadsökningar i verksamheten

Som stiftelse får inte Filminstitutet del av den årliga uppräknings för ökade kostnader som andra offentliga aktörer får. Ökade kostnader för bland annat löner har medfört en ansträngd ekonomi. För år 2022 höjdes anslaget tillfälligt med sammanlagt 55 mkr. Delar av de tillfälliga medlen har kunnat användas till ett genomgripande arbete i syfte att stärka styrning och intern kontroll, en omfattande stödöversyn samt digitalisering av ansökningsprocessen. Bedömningen är att hela omställningen till moderna, effektiva och datadrivna arbetsätt med en gedigen styrkedja från de filmpolitiska målen till utfall och utvärdering av detsamma kommer att ta flera år, givet utgångsläget. Filminstitutets prognoser pekar på att de särskilda omställningsmedlen kommer att vara förbrukade år 2024.

Filminstitutet har för avsikt att under 2024 fortsätta arbetet med att se över arbetsprocesser och arbetsätt för en moderniserad och effektiv verksamhet, exempelvis genom att implementera praktisk projektstyrning och stärkt intern uppföljning och kontroll. En viktig del i detta arbete är kompetensutveckling.

Parallellt med extra kostnader för nämnda utvecklingsinsatser 2023–2024 drabbas även Filminstitutet negativt av inflationen. Det överskott som uppvisas 2022, tack vare det tillfälliga anslaget, beräknas finansiera omställning av verksamheten till och med 2024, men därefter är medlen förbrukade och Filminstitutet bedömer att det föreligger ett stort behov av en anpassning av verksamhetsanslaget. Från och med 2025 reflekterar prognosen verksamhetens ekonomiska situation vid oförändrat anslag och utan extra kostnader för utveckling av verksamheten. Bedömningen är att anslaget behöver höjas med 10 procent 2025 och därefter följa kostnadsutvecklingen.

Prognosen ovan inkluderar aviserad höjning av tomrättsavgäld med 13,1mkr från och med 2024, vilket exkluderats från äskandet. Se separat redogörelse under rubrik ”Tomrättsavgäld” nedan.

Barn och ungas filmkunnskap avgörande för demokratin

2011 presenterade Unesco ett ramverk för lärare och lärarutbildningar, Media and Information Literacy Curriculum for Teachers.⁶ Med utgångspunkt i artikel 19 i FN:s deklarationen om de mänskliga rättigheterna, som handlar om rätten till åsiktsfrihet och yttrandefrihet, är syftet med ramverket att uppdatera skolsystemets utbildning i medie- och informationskunnskap. Att lära sig att läsa, skriva och analysera text är emellertid inte tillräckligt. Filmkunnskap är en central del av medie- och informationskunnskap.

Digitaliseringen med en långtgående mediekonvergens förändrar nära nog all kommunikation, inte minst har den öppnat möjligheten att kommunicera i rörliga bilder. I denna tidsålder väljer barn och unga allt oftare rörliga bilder framför text när de informerar sig och interagerar med andra. Även höganvändandet ökar, enligt Ungar och medier 20217 använder 19 procent av pojkar 11 år och 30 procent av pojkar 15 år

⁶ Media and information literacy curriculum for teachers - UNESCO Digital Library

⁷ Ungar & medier 2021 (statensmedierad.se)

videodelningsplattformstjänsten Youtube mer än 3 timmar per dag. Det är således viktigare än någonsin att alla barn och unga har kunskap och förmågor för att kunna navigera i ett allt komplexare samhälle, till exempel kritiskt granska nyhetsflöden, finna tillförlitliga källor och ha lika möjligheter att aktivt delta i demokratin.

Flera regeringar har pekat ut vikten av stärkt medie- och informationskunnighet för demokratiutvecklingen – inte minst som motståndskraft mot desinformation och propaganda. Sedan 2018 har Statens medieråd haft olika uppdrag i syfte att samla relevanta aktörer, inom och utanför utbildningssystemet, och genom samverkan stärka Sveriges insatser på området. Ett resultat av detta arbete är det nationella nätverket MIK Sverige, där Svenska Filminstitutet deltar aktivt.

Filminstitutet har under lång tid verkat för att stärka barn och ungas filmkunnighet, en central del av medie- och informationskunnighet. Filminstitutet har verkat för filmens plats i skolan och tar bland annat fram filmpedagogiskt material i form av lärarhandledningar, stöttar filmpedagogiska projekt ekonomiskt och erbjuder tillsammans med regionala filmverksamheter fortbildning för lärare och filmpedagoger i hela landet.

Som ett led i samverkan med Statens medieråd och MIK Sverige-nätverket har möjligheten att i den nationella resursbanken på MIK-området - Kunskapsbanken - inkludera Filminstitutets filmkunnighetshandledning identifierats. För att genomföra arbetet krävs vissa anpassningar, såväl av innehållet som av IT-miljön, i syfte att koppla samman de två databaserna genom ett öppet API. Om denna insats resurssätts kan Kunskapsbanken utvidga sitt erbjudande med Filminstitutets 1 000 filmhandledningar.

Därutöver kan Filminstitutet växla upp verksamheten genom att stärka lärarresursernas koppling till kurs- och läroplaner, utveckla målgruppsanpassning och en mer proaktiv verksamhet i förhållande till bland annat den regionala nivåns MIK-engagemang och företrädare. Med ytterligare resurser kan Filminstitutet bidra till utveckling av pedagogiken för film och rörlig bild och möjliggöra insatser riktade direkt till slutmålgruppen genom filmkunnighetsundervisning på plattformar där målgruppen är aktiv.

Filminstitutet har förmåga att ta ett större ansvar givet den kompetens som finns inom organisationen kring filmens och den rörliga bildens uttryck, estetik och historia. Med stärkt resurssättning kan Filminstitutet erbjuda en solid infrastruktur på armlängds avstånd och utgöra ett viktigt verktyg för politiska satsningar på området.

Behov av kompetens kring artificiell intelligens

Världen är på väg in i nästa stora revolution där artificiell intelligens, AI, implementeras i en mängd applikationsområden med oöverskådliga effekter på människa, teknik och samhälle. I filmens värld har utvecklingen redan börjat med AI som komponerar filmmusik, skriver manus och gör databaserade förutsägelser om vad publiken kommer att uppskatta. I den fas vi står inför kommer AI autonomt och i kombination med mänskliga interventioner även att kunna skapa verklighetstrogna, syntetiska rörliga bilder, en utveckling som har stor påverkan på delar av den traditionella filmbranschens affär.

AI kommer också att ha många intressanta applikationer på arkivområdet, något som kommer att stärka utvecklingen av och medborgarnas tillgång till det svenska filmarvet. Därutöver kommer AI att utgöra ett närmast oundvikligt lager i beslutsprocesser för all verksamhet som önskar stärka förutsägbarhet, rättssäkerhet och effektivitet. Regeringen har pekat ut vikten av att stärka offentliga aktörers förmåga att använda den här tekniken, såväl för en modern och effektiv förvaltning men även för att stärka svensk konkurrenskraft.

Filminstitutet har identifierat behov av ett generellt kompetenslyft för all personal med behov av särskilda insatser i de delar av verksamheten som hanterar stöd samt arbetar med filmarvet. Även ekonomipersonal har identifierats som målgrupp för kompetensutveckling i ämnet. Filminstitutet ser behov av såväl kompetensutveckling som långsiktig kunskapshöjning.

För en ekonomi i balans på längre sikt, samt en moderniserad och effektiv verksamhet, äskar Filminstitutet om en höjning av ordinarie verksamhetsanslag med 3,8 mkr 2024 och 15,5 mkr från och med 2025.

Statistik

Filminstitutet har i uppdrag att samla in och bearbeta statistik som är relevant för verksamheten. Filminstitutet ska även ansvara för omvärldsanalys och uppföljning av svensk filmproduktion och filmpolitiska insatser. Filminstitutet har därmed behov av statistikuppgifter utifrån två aspekter: dels för omvärldsanalys och uppföljning av svensk filmproduktion och filmpolitiska insatser, dels för att på ett rättssäkert sätt fördela stöd. Så länge det s.k. filmavtalet löpte fanns en överenskommelse mellan Filminstitutet och Filmägarnas kontrollbyrå om överföring av biografstatistik, men sedan 2017 sker insamlingen manuellt och genom inköp av extern statistik. Införandet av film som nytt område för officiell statistik⁸ skulle till viss del råda bot på problemet. Myndigheten för kulturanalys (Kulturanalys) har sedan i början av 2021 ansvarat för Sveriges officiella statistik inom film. Som en första aktivitet förbereder Kulturanalys för statistik om film på biograf, men på sikt planeras även annan filmstatistik ingå.⁹

Än har emellertid ingen statistik börjat samlas in, trots att medel för ändamålet (1,2 mkr) flyttades från Filminstitutet till Kulturanalys redan 2020. Dessutom visade det sig vid införandet av film som nytt officiellt statistikområde att den officiella statistiken inte kommer att kunna användas i stödgivningen, vilket var det primära syftet med nyordningen. Filminstitutet har därmed fortsatt kostnader i form av personal för egen statistikinsamling och för inköp av extern statistik. I tillägg bör även nämnas att Kulturanalys uppdrag inneburit att Filminstitutet behövt lägga personella resurser för att stötta myndigheten i arbetet. Eftersom Kulturanalys inte tidigare arbetat med filmområdet har myndighetens behov av rådgivning från Filminstitutet varit stort.

⁸ Förordning (2001:100) om den officiella statistiken Svensk författningssamling 2001:2001:100 t.o.m. SFS 2022:1613 - Riksdagen

⁹ Film - Kulturanalys

Filminstitutet äskar om att de medel, 1,2 mkr, som flyttades från Filminstitutet till Myndigheten för kulturanalys 2020 återförs verksamheten från och med år 2024.

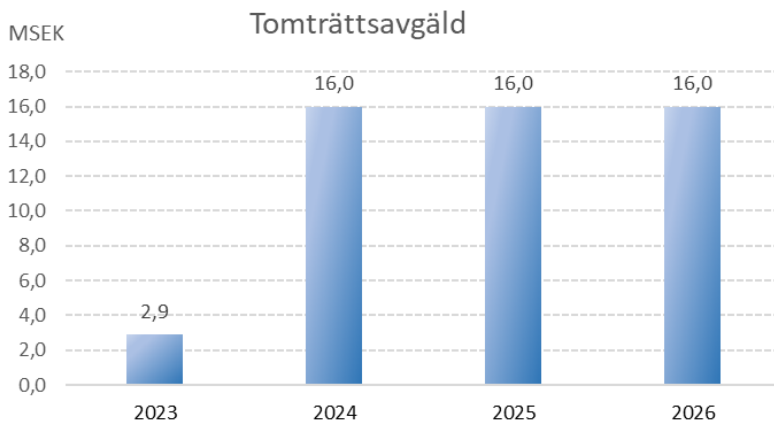
Tomträttsavgäld

Filmhuset ägs och förvaltas av Stiftelsen Svenska Filminstitutet sedan 1971. Huset skapades genom medel från det första filmavtalet, som då helt finansierade Filminstitutets verksamhet. Filmhuset är en del av stiftelsens stadgar, men är inte en del av den nationella filmpolitiken. Huset innehåller dock exempelvis biograflokaler och utrustning som är förutsättningar för exempelvis filmarvsverksamheten vilket innebär att byggnaden har en avgörande funktion för att de filmpolitiska målen ska uppfyllas.

Filminstitutet är därmed även innehavare av tomträtten till fastigheten Tre Vapen 1 på Gärdet i Stockholm på vilken Filmhuset är uppfört. Marken ägs av Statens fastighetsverk (SFV) och den årliga avgälden som utgår för tomträttsupplåtelsen omregleras vart 15:e år. Den nuvarande tomträttsavgälden gäller till och med den 31 december 2023 och uppgår till 2 875 000 kr.

I september 2022 lät SFV meddela att myndigheten avser höja avgälden till 16 000 000 kr/år från och med den 1 januari 2024, en höjning med 457 procent. Filminstitutet har ifrågasatt den kraftiga höjningen och låtit ta fram en egen värdering av extern värderare för att förstå vad en skälig höjning skulle kunna innebära. Värderingen skiljer sig markant från den av SFV stipulerade tomträttsavgälden. Filminstitutet valde därför att inte acceptera denna höjning. För att inte nuvarande avgäld per automatik skulle fortsätta gälla var SFV tvungna att stämma Filminstitutet, vilket skedde i december 2022.

Det är såväl Filminstitutets som SFV:s ambition att förhandla om en ny avgäld under 2023. Om en överenskommelse inte kan träffas är bedömningen att den annonserade avgälden kommer att gälla.

Filminstitutet avser att återkomma med ett eventuellt äskande i särskild ordning när den slutliga tomträtsavgälden fastslagits.

Avslutning

I riktlinjerna för budgetåret 2023 avseende statens bidrag till Stiftelsen Svenska Filminstitutet framhålls att om förslag läggs fram som beräknas leda till ökade kostnader för staten bör Filminstitutet redovisa förslag till åtgärder inom den egna verksamheten som leder till motsvarande minskning av kostnaderna.

Filmpolitiken innehåller många olika och breda uppdrag, direkt riktade till Filminstitutet. Det är Filminstitutets uppfattning att det inte är möjligt att lägga förslag om minskning av kostnaderna utan att lägga ner hela verksamhetsgrenar eller reducera ambitionsnivån i utförandet av uppdragen.

Som framgår under rubriken Kostnadsökningar i verksamheten genomför Filminstitutet för närvarande flera insatser i syfte att effektivisera verksamheten. Effektivisering har även varit styrande i den verksamhetsplanering som skett inför 2023. Återkommande rapportserier har beslutats ske mindre frekvent, större event har valts bort och aktiviteter har prioriterats ner. Fler liknande effektiviseringar kommer att genomföras under året. Ytterligare insatser i den riktningen bedöms emellertid kunna få allvarliga konsekvenser för de aktörer inom svensk film som för sin verksamhet är beroende av Filminstitutets stöd- och främjandearbete.

Bristande finansiering för filmpolitiken vore även olyckligt med hänvisning till filmens betydelse för att skapa gemensamma referensramar, delaktighet och nationell gemenskap samt för att stärka demokratin i en tid av utanförskap och polarisering mellan olika grupper.

Stockholm den 1 mars 2023

För Stiftelsen Svenska Filminstitutet

Anette Novak
vd